Metodologiske modeller

Geir R. Karlsen

Metode?

Et logisk rammeverk som vi kan støtte oss på for å trekke slutninger om hva som er sant og usant, gyldig og falskt

Rammeverket må selv kunne etterprøves ut i fra logiske kriterier for gyldighet og logisk konsistens

To universelle metoder

Hypotetisk-deduktiv metode

- Tradisjonelt regnet som den fremherskende metoden innenfor naturvitenskapen

Hermeneutisk metode

- Ofte fremholdt som metoden som blir benyttet innenfor samfunns- og kulturvitenskapene

Hypotetisk-deduktiv metode

Hypotese – en påstand som tilfredsstiller følgende to krav:

- Vi er ikke helt sikre på om den er sann
- Vi utleder logiske konsekvenser fra den, enten for å teste hypotesen eller for å forutsi noe eller for å forklare noe

Forts.

Empirisk konsekvens – en påstand som følger logisk av hypotesene og hvis sannhet kan avgjøres ved observasjon direkte

Hjelpehypotese – hypotese som er nødvendig for å utlede en forutsigelse, men som vi ikke har til hensikt å stille på prøve i den undersøkelsen vi foretar

Horisont (eller bakgrunn) – mengden av de oppfatninger og holdninger som vi har på et visst tidspunkt, bevisste og ubevisste, og som vi ikke har vår oppmerksomhet rettet mot.

Ad hoc hypotese – en hypotese som innføres utelukkende for å "redde" en teori som ikke lenger passer inn i vår erfaring og som ikke er motivert ved at den forenkler teorien eller setter oss i stand til å utlede nye forutsigelser

Forståelse

Vi forstår noe bedre og har bedre grunner til å tro når:

Sammenhengen blir *videre*, dvs. omfatter flere fenomener.

Vi ser *flere* sammenhenger, dvs. flere sammenhenger mellom de samme fenomenene

Sammenhengene blir mer *klare* og *presise*, dvs. at vi ser ikke bare at det *er* en sammenheng, men ser *hva slags* sammenheng det er og ser dermed *hvordan* de enkelte fenomener avhenger av de øvrige

Teori

En mengde oppfatninger hvis innbyrdes sammenheng er gjort eksplisitt

Deduktive systemer

Aksiomatiske systemer

Hypotetisk-deduktivt system – et deduktivt system med hypoteser som utgangspunkt

Modeller

En representasjon av noe, der visse egenskaper, som er viktige for det formål representasjonen skal brukes til, er fremhevet, mens de øvrige egenskapene utelates

Hermeneutisk metode

En utbredt tese er at naturvitenskapene skal *forklare* mens de humanistiske vitenskapene, og til dels også samfunnsvitenskapene, skal søke å *forstå*

Forts

Hermeneutikk er studiet av hva forståelse er og hvordan vi bør gå fram for å oppnå forståelse

Forståelseshorisont – mengden av de oppfatninger og holdninger som vi har på et gitt tidspunkt, bevisste og ubevisste, og som vi ikke har vår oppmerksomhet rettet mot

Tekstuell betydning

Forfatterens hensikt med å produsere teksten

Hvilke tanker forfatteren ønsker å uttrykke i teksten

Hva teksten uttrykker for en bestemt mottagergruppe, vanligvis den teksten ble skrevet for

Forts.

Mening – det som avsenderen forsøker å uttrykke

Intensjon – det som avsenderen søker å oppnå

Tolkning – det som mottageren oppfatter av meninger og intensjoner

Den hermeneutiske sirkel: den mentale prosessen hvor en diskurs fører til sammensmelting mellom meninger, intensjoner, tolkninger – i ytterste konsekvens forståelseshorisonter

- Denne prosessen fører i neste omgang til enighet